

НАШІ ЮВІЛЯРИ

Невпинне серце соціології До дня народження Людмили Сокурянської

Докторові соціологічних наук, професорові, авторці кількох сотень наукових та науково-педагогічних праць, завідувачці кафедри соціології соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, віце-президентові Соціологічної асоціації України, академікові Академії вищої школи України **Людмили Георгіївни Сокурянській** виповнюється сімдесят років.

За цими простими словами — десятиліття самовідданої праці, безупинного уважного погляду, тисяч теплих посмішок та мільйонів слів підтримки, допомоги, порад, підказок. Неймовірно, скільки встигає ця тендітна, інтелігентна, стримана жінка.

І втім кафедра і факультет, яким Людмила Георгіївна віддає вже п'ять десятиліття свого життя, захоплено і з гордістю спостерігають за її постійним рухом, її щоденними зусиллями, завдяки яким живляться органи української соціології — Соціологічна асоціація, соціологічний факультет, кафедра соціології та й не тільки — постійно отримуючи знання, інформацію, енергію, ідеї. Людмила Георгіївна — це не тільки тепле людське серце, що радо зустрічає студентів на власній кафедрі, — це свого роду центр укра-

їнської соціології, її невпинне серце, що постійно пропускає крізь себе невимірний обсяг роботи, енергії, натхнення, думок.

Почавши свій професійний шлях в українській соціології ще за часів брежнєвського застою, коли Людмила Георгіївна вступила до дуже престижного і складного для вступу на той момент філологічного факультету Харківського державного університету імені О.М.Горького, ця цілеспрямована, самовіддана жінка постійно рухалася вгору. Диплом, навчання в аспірантурі на початку 1980-х, захист кандидатської дисертації у 1984-му, п'ятирічна робота в соціологічній лабораторії старшим науковим співробітником, і нарешті, її безумовне покликання, її любов на все життя — викладацька робота — спочатку старшим викладачем, потім — доцентом, а від 2001-го — і завідувачем кафедри соціології соціологічного факультету. Активна та сумлінна наукова й педагогічна діяльність органічно поєднувалася в її відповідальному ставленні із роботою на керівних посадах. У всіх царинах свого життя Л.Сокурянська працює творчо, неординарно, з неабиякими результатами; це й наукові праці та проекти, і вихованці. Її увага до студентів та їхніх потреб поєднується з рідкісним талантом бути тактовною, обережною, викликає повагу та захоплення і подив, як це співзвучно із високою науковою самозреченістю та ефективністю її діяльності.

Людмила Георгіївна вже не перше десятиліття є провідним в Україні фахівцем, дослідником, викладачем, дидактом у галузі соціології молоді та соціології освіти. Її щорічні зусилля з організації конференційних заходів у цих царинах, її щомісячні публікаційні здобутки, її глибокі концепції суб'єктності, молоді, трансформації освіти, ціннісного поля — все це говорить саме за себе. А ще краще про це говорять численні послідовники та учні, які власним науковим життям підписуються під працями та ідеями Л.Сокурянської як справді науково феноменальними.

Захищена 2007 року докторська дисертація Л.Сокурянської моментально стала широко відомою як монографія “Студентство на шляху до іншого суспільства: ціннісний дискурс переходу”. Близько 40 друкованих аркушів, де підсумовано колосальну роботу кількох десятиліть й не одного покоління соціологів. Ця книга стала настільною для багатьох дослідників, викладачів, аспірантів, студентів. І, видається, із цим результатом можна було б заспокоїтися. Але Людмила Георгіївна — і це добре знають всі її колеги та співробітники — не знає, що таке відпочинок. Її безупинний невгамовний рух у науці, її цікавість та відкритість до найнеочікуваніших тематик вражають. Її готовність співпрацювати над різноманітними проектами, її бажання досліджувати гострі та актуальні соціальні проблеми — від реформування медичної освіти до зрушень у ціннісних структурах шкільної молоді сільських регіонів Харківщини, від підліткового дозвілля до трансформацій української вищої школи — постійно нагадують українським соціологам, що соціологія — це наука про людське щастя, що це щастя, а не абстрактні теоретичні схеми чи сухі емпіричні дані і є головною метою соціології, її місією.

Саме ці пошуки рухають Людимлою Георгіївною в її намаганнях донести свої думки та здобутки до студентів у підручниках; свої сумніви та пошуки — до колег у численних публікаціях; свої проекти та попередження — до позасоціологічних акторів. Видається, що саме ця інтенція підбурює Люд-

милу Георгіївну в її систематичних зусиллях, спрямованих на організацію конференцій та семінарів, майстер-класів і шкіл молодого соціолога.

Усе це пояснює ту величезну турботу, яку Людмила Георгіївна виявляє до кожної публікації своїх колег, до кожного автора, кожної статті, кожної монографії, кожної дисертації. Людмила Георгіївна не тільки входить до низки редколегій провідних вітчизняних фахових видань з соціології, є членом редколегій зарубіжних видань у Польщі та Угорщині, є координатором, головним редактором і взагалі людиною-за-все-у-відповіді у таких виданнях, як “Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна” та “Український соціологічний журнал”. Усе це вона примудряється поєднувати з активною життєвою та соціальною позицією, беручи участь у праці експертних рад, державної атестаційної комісії, різноманітних комісій при МОН. Її доброзичлива й делікатна та водночас послідовна й жорстка позиція добре відома, її принциповість і справедливість дістають відлуння у глибокій повазі з боку колег.

При цьому від справи свого життя — роботи зі студентами — Людмила Георгіївна жодним чином не відвертається. Її педагогічні, наставницькі, вчительські, дидактичні якості добре відомі — вони втілюються, зокрема, в двох десятках захищених під її керівництвом кандидатських дисертацій та чотирьох докторських. Людмила Георгіївна — з тих педагогів-подвижників, що можуть “підібрати” вихованця на рівні Малої академії наук або абітурієнтства та турботливо довести до аспірантури, ба й до докторської дисертації. Незважаючи на титанічне навантаження в науці, організаційній та адміністративно-управлінській діяльності, в різних дослідницьких проєктах, професор Л.Сокурянська не відмовляється від керівництва студентськими роботами, від підготовки учасників олімпіад та конкурсів наукових робіт. Вона постійно нагадує собі та іншим, що все ж найважливішим — екзистенційним — завданням для університету є підготовка нових спеціалістів, їх виховання та освіта. З гумором та самоіронією розповідає вона про те, як її родина та оточення реагують на постійну зайнятість, яка заповнює кожну її вільну мить. І її колеги та співробітники, заражаючись таким ставленням, ідуть за таким лідером, котрий каже не “роби, як я говорю”, а “роби, як я”.

Не менше захоплення і повагу викликає і її учнівська відданість. Вже майже два десятиліття вона керує кафедрою, яка була створена зусиллями її Вчителя — Олени Олександрівни Якуби, і керує в об’єктивно складних, несприятливих умовах так, що навіть такий строгий вчитель навряд чи зміг їм щось закинути. Людмила Георгіївна блискуче й невимушено збалансовує складні системи структурних обмежень, формальних вимог, неформальних відносин, системних вад та переваг — і робить все це для себе і для свого вчителя.

Однією з улюблених цитат Людмили Георгіївни є слова Ф.Тютчева, мовляв, вимовлена думка стає брехнею. Неможливо без втрат висловити Людмилі Георгіївні, наскільки ми вдячні їй за високий приклад служіння, за енергію, за постійну доброзичливу посмішку та людяне ставлення до будь-кого незалежно від статусно-рольових комплексів. Неможливо втілити у слова все те, що хотілося б їй сказати.

Тому просто скажемо.

Віват, Людмило Георгіївно!

Віват і вітаємо Вас зі святковою датою!

І нехай вона стане джерелом для подальшого натхнення, нехай зацікавлені очі студентів та світлі від “нарешті-мені-зрозуміло!” очі аспірантів зустрічають Вас кожного дня, нехай Ваше здоров’я не підводить і Вас, і нас і нехай теплі почуття Вас зустрічають у будь-якому місті України, де є Ваші колеги.

Бажаємо Вам нових досягнень, нових вершин, “на которых никто не бывал”, нових сил, нової енергії, літа на душі, талану на кожен день та успіхів на кожне починання. Хай у Вашому житті буде мир, хай у Вашому домі буде взаєморозуміння, хай всі Ваші бажання сповнюються!

ОЛЕНА МУРАДЯН,

*з любов’ю, повагою та вдячністю
від імені учнів, студентів, аспірантів, докторантів Людмили Георгіївни,
колективу кафедри соціології та колективу соціологічного факультету
ХНУ ім. В.Н.Каразіна*

Матеріал надійшов 15.05.2019

Про роль особистості в соціології

Кожен ювілей своїх колег з академічної соціологічної спільноти я намагаюся використати не як натяк на те, що пора вже й відпочити, але для того, аби, по-перше, сказати добрі слова людям, які своєю нелегкою працею в ім’я соціології заслужили на це, а по-друге, щоби вчитися на їхньому величезному досвіді. Адже здатність вчитися має бути притаманна навіть заслуженим пенсіонерам для того, щоб не відставати від швидкоплинної реальності й не переставати бути цікавим навіть для своєї родини та близького оточення. Людмила Георгіївна Сокурянська максимально спростила для мене завдання навчатися, оскільки простий перелік її активностей і багатющий життєвий досвід методом доконаного факту створює віяло вже зреалізованих задумів і проєктивних можливостей, які можна наслідувати і тим самим увиразнити роль непересічної особистості в розвитку української соціології.

Заощаджуючи час читачів цього допису, можу стисло перелічити ті речі, яких я навчилася від своєї подруги, людини, з якою ми перебуваємо в одній ментальній та світоглядній площині вже багато років.

По-перше, це співзвучність її єства із викликами сьогодення: вона є сучасною у багатьох розуміннях цього слова. Мені інколи бракує цього загостреного почуття сьогодення і прийдешності, коли так хочеться мирно дріма-